

Vrienden van het
Koninklijk Nederlands
Instituut te Rome

Nieuws

NIEUWS VAN HET BESTUUR

Cari Amici,

Over onze fascinatie voor de Eeuwige Stad bevragen we onszelf wellicht te weinig. Ik kan het, als ik er naar gevraagd wordt, slecht uitleggen. Het heeft te maken met de gelaagdheid en continuïteit van de geschiedenis, de vanzelfsprekende alledaagse omgang met de materiele resten daarvan en het idee dat die concepten in toevallige “ontmoetingen” gekend en ervaren kunnen worden. Onvoorzien stuit je zomaar op brokken tufsteen van de Serviaanse muur uit de 4^e eeuw voor

---

Stichting Vrienden van het Koninklijk Nederlands Instituut te Rome

Secretaris: Charlotte van Emstede | Vondelstraat 123 | 2513 ER Den Haag

Ledenadministratie: vrienden.knir leden@gmail.com

IBAN: NL18INGB0001587683 BIC: INGBNL2A t.n.v. St. Vrienden van het Nederlands Instituut te Rome

De gedrukte versie van de Nieuwsbrief is geregistreerd onder nummer p-ISSN 2214-4099,
de digitale versie onder nummer e-ISSN 2667-1522.

Christus of ben je getuige van een processie of een marktscene die ons moderne Nederlanders zich in een ander tijdsgewricht doen verplaatsen.

Afgelopen februari waren we met een deel van het bestuur van de Vrienden, de Ambassadeurs van het KNIR, en een deel van het Roma Aeterna bestuur in Rome voor overleg. Na 3 jaar niet te zijn geweest was het een warm bad en was ik waarschijnlijk bovengemiddeld ontvankelijk voor juist die 'chance encounters'. In de vroege uurtjes van die dagen in Rome kon ik stilletjes genieten van kleine omzwervingen op mijn route naar een koffie met cornetto in een bar naar keuze. Ik observeerde mensen, luisterde mee met gesprekken die niet voor mij bestemd waren, en nam de stad in me op als een spons. Het maakte dat ik me voor de geest probeerde te halen hoe ik dat alles bezien had toen ik voor het eerst in Rome was, meer dan 20 jaar geleden. Ik herinner me dat er zich toen gevoelens manifesteerden van verwondering die de eeuwen schenen te overspannen en waarbij ik me verplaatst voelde in een lang vervlogen realiteit. Dat is persoonsgebonden en misschien ben ik een fantast, maar dat doet er eigenlijk niet toe. De beleving en emoties die gepaard gaan met zo'n eerste kennismaking spelen een belangrijke rol, ter zake aanwezige kennis nauwelijks, tenminste aanvankelijk. Nooit meer dan tijdens dat eerste bezoek kon ik me zó onderdompelen in verwondering over de (verleden) medemens.

Het mooie aan het KNIR is dat er zich naast oudgedienden ook altijd bursalen en onderzoekers bevinden die juist die juist op dat moment zo'n eerste kennismakingsproces doormaken. Ook nu was dat het geval en ik had het genoeg dat één van hen mij een dag vergezelde tijdens een studiebezoek aan het Forum Romanum om voor mijn onderzoek nog wat dingen na te lopen. Samen maakte we een ronde over het voor mij zo vertrouwde Forum. Beide op ons eigen manier genoten we van de vroege morgenzon die de stenen begon op te warmen en de brokkelige zuilstompen en muurbrokken aantreek. Voor mij was het terugblikken en herbeleven, hier en daar een kanttekening makend bij eerdere bevindingen. Voor hem, een eerste kennismaking, was het ontdekkingsvreugde en verrast zijn met de rijkdom aan materiaal en tijdslagen die het monumentale hart van Rome biedt. Daar getuige van te mogen zijn en mijn fascinatie kunnen delen, was een van de hoogtepunten van mijn verblijf en bevestigd ook het belang van de KNIR-gemeenschap waarin het uitwisselen van ervaringen en kennis centraal mag staan.

Als ik die fascinatie en uitwisseling van ervaringen vertaal naar ons als Vrienden dan kijk ik uit naar de aankomende Vriendendag op 22 april. Ook daar staan juist die begrippen hoog in het vaandel. Hoogtepunten in het programma, dat u verderop in deze nieuwsbrief vindt, zijn bijdragen over Giuseppe Gioachino Belli's sonnetten in het Romeins dialect en 'Het jaar 1000' de aankomende tentoonstelling van het RMO over Nederland in de Ottoonse wereld. Aansluitend is een bezoek voorzien aan de tentoonstelling 'De Bentvueghels, een berucht kunstgenootschap in Rome' Met zo'n divers programma kan het haast niet anders dan dat ook wij elkaars deelgenoot mogen zijn aan een vorm van ontdekkingsvreugde! Tot dan!

Namens het bestuur,

Maarten van Deventer

VRIEND ZIJN, VRIEND BLIJVEN!

Zoals u weet, worden de activiteiten van de Stichting mogelijk gemaakt door uw jaarlijkse bijdragen. We hopen dan ook dat u, als u nog niet betaald heeft, uw bijdrage voor dit jaar zo spoedig mogelijk wilt overmaken op rekening:

NL18INGB0001587683 (BIC: INGBNL2A)

**t.n.v. Stichting Vrienden van het
Koninklijk Nederlands Instituut te Rome**

De minimum bijdrage bedraagt € 25 voor volwassenen en € 35 voor echtparen of samenwonenden. Voor studenten geldt het aangepaste tarief van €17,50 per jaar. Vindt u het vervelend elk jaar opnieuw de administratie hierop bij te houden? Dan zou u kunnen overwegen een automatische overschrijving in te stellen.

Hartelijk dank!

P.S. Twijfelt u of u uw bijdrage al heeft overgemaakt? Neemt u gerust even contact op via: vrienden.knir.leden@gmail.com.

HET BESTUUR IN ROME

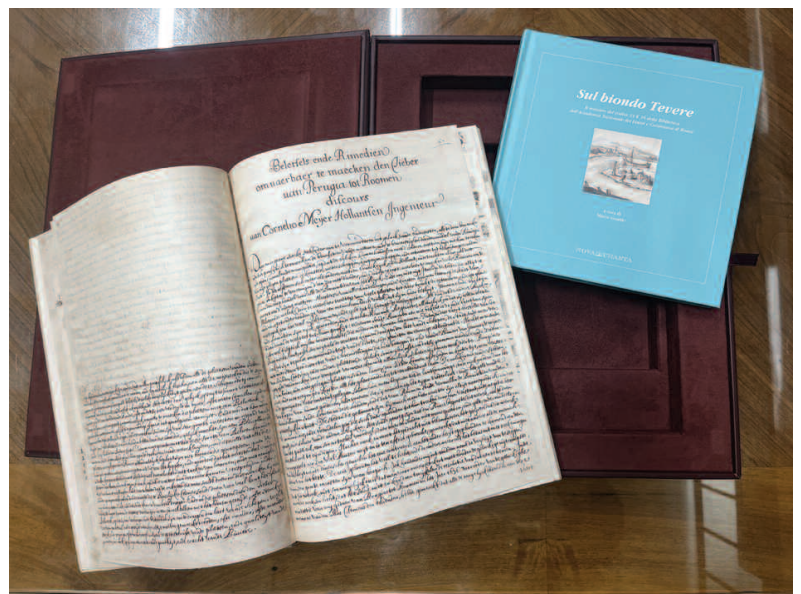
Afgelopen februari was een deel van het bestuur (Maarten, Miriam, en Joost) een week lang te gast op het KNIR. Voor ons was het de eerste keer dat we gezamenlijk in Rome verbleven. Na veelbewogen coronajaren en veranderingen in de staf op het instituut was het een mooie gelegenheid om onder het genot van de Romeinse winterzon onze relatie nader te bespreken. Hoe kunnen we de Vrienden nog beter op de hoogte houden van de recente ontwikkelingen en het onderzoek in Rome? Op welke vlakken kunnen we elkaar nog beter in ondersteunen? En hoe zorgen we ervoor dat ook de huidige generaties KNIR-gangers Vriend worden én blijven? In diezelfde week verbleven op het instituut ook de KNIR Ambassadeurs, studenten en promovendi die het instituut vertegenwoordigen en onder de aandacht brengen op de Nederlandse universiteiten. Hoewel we allebei ons eigen programma hadden, hebben we nader kennis kunnen maken tijdens een gezamenlijk diner en een afsluitende middag die door het KNIR was georganiseerd. Bij deze bijeenkomst, waar ook enkele redactieleden van het tijdschrift *Roma Aeterna* aansloten, hebben we gebrainstormd over nieuwe vormen van samenwerking en mogelijke plannen voor de toekomst. Daarnaast hebben we genoten van een zonovergoten lunch op het terras. We vertellen er graag meer over tijdens de aanstaande Vriendendag in Utrecht!

Joost Snaterse

CORNELIS MEIJER AND HOW TO MAKE THE TIBER NAVIGABLE

Last autumn, the KNIR library collection gained a somewhat unusual addition: the facsimile edition of the manuscript “*Modo di far navigabile il fiume Tevere da Perugia a Roma*” (Biblioteca dell’Accademia Nazionale dei Lincei e Corsiniana di Roma, 34K16 (formerly mss Cors. 1227)). The original manuscript was completely restored in the period 2007-2011, on the occasion of which the facsimile edition was published in an edition of 199 copies. The release was accompanied by a publication about the restoration with a contribution by Arnold Witte, former head of art history at the KNIR (“*Sul biondo Tevere*”, Edizioni Nova Charta 2011). The Meijer-manuscript in the Corsiniana is one of three handwritten manuscripts – the other two are in the collections of the Biblioteca Nazionale Centrale in Rome and the Bayerische Staatsbibliothek in Munich – in which Cornelis Meijer reports on his findings to make the Tiber navigable. Of the three, this is the only bilingual version with a Dutch text in addition to the Italian text. These two texts correspond almost perfectly.

Cornelis Meijer (or Meyer) was born into the Lutheran community in Amsterdam in 1629. Initially trained in his father’s workshop for the construction of wagon wheels, he soon showed an aptitude for engineering. At a young age, Meijer was already interested in mechanics and hydraulics. He was trained as a craftsman but ambitious enough to go further. Specializing himself as an able technician, he applied for different patents for new technical tools and moved in (semi)scientific circles. In 1674 Meijer left the

Netherlands for Venice where he tried to get his technical expertise noted. In this endeavor he succeeded: a number of Meijer's plans for solutions to problems with Venetian waterways were tested and adopted by the Venetian government. He was put in charge of these works and was even officially awarded the title of engineer. The following year, Meijer traveled to Rome where he found new opportunities to use his technical skills. In March 1676 he became involved in a project in the north of Rome where the Tiber was threatening the Via Flaminia, the street leading to the Piazza del Popolo. The meandering river threatened to flood the direct access to the city. Meijer removed a number of obstacles from the river bed and then placed a long line of stakes in the river. This so-called "passonata" ensured that the flow of the river was shifted, enough so that the Via Flaminia was no longer in danger. The "passonata" was a resounding success and made Meijer a well-known figure in the Roman world of architects and engineers. The pope at the time, Clemens X Altieri, then asked Meijer's advice on another problem, namely making the Tiber navigable from Perugia to Rome. This was an important undertaking for the pope because it could greatly stimulate trade within the papal territories. Meijer accepted the assignment and traveled down the Tiber to Perugia to study the river, analyze the obstacles and come up with solutions for the obstructions. Meijer worked out his ideas in the three aforementioned handwritten manuscripts and later on in various printed editions. The first of these was a rather loose collection of various texts but mostly devoted to the construction of the "passonata" and appeared in 1679. This was soon followed by editions on the Tiber-project in 1683 and 1685. These two last publications were essentially the same work, the 1685 edition being an expanded version of the 1683 one. Meijer wanted to make sure that his designs for the "passonata" were not misinterpreted and in the case of the Tiber-project Meijer worried that others would run off with his ideas. He therefore had his plans published as soon as possible, meanwhile continuing to work. Thus the 1685 publication included an extra part in which Meijer presented a number of new projects. These include designs for the reconstruction (and new paving) of important squares in Rome, as well as a description of how to transport obelisks to these squares.

The new addition to the rare books-section of the library collection complements Meijer's 1683 print edition already held at KNIR entitled "L'Arte di restituire a Roma la tralasciata navigazione del suo Tevere". The content of the two works can be compared on a number of points. Most striking are the handmade drawings from the manuscript that have been made into etchings in Meijer's 1683 publication. The etches were made by various artists such as Jacques Blondeau and Gommarus Wouters, but there are also a few by Caspar van Wittel and the famous engraver Giovan Battista Falda. Almost all etchings are of good or even high quality and bear the inscription "C(ornelius) M(eyer) inven(tor)". In some cases, this is followed by "et delin(eavit)" or "et fecit", suggesting that Meijer hired experts to carry out the engravings but made the original drawings himself. In any case, it is evident that the etchings are based on the original drawings and it is very gratifying to be able to put the two works side by side to compare them. Not only has the KNR library collection been expanded with an interesting new addition, this also offers us more insight into Cornelius Meijer and his working methods.

The purchase of the facsimile was made possible in part by the "Adopt a Treasure" project. More information about this can be found at: https://issuu.com/knirlibrary/docs/adopt_a_treasure_final or by contacting the KNIR library staff.

The purchase of the facsimile was made possible in part by the "Adopt a Treasure" project.

More information about this can be found at: https://issuu.com/knirlibrary/docs/adopt_a_treasure_final or by contacting the KNIR library staff.

Miriam Kolk, with thanks to Janet Mente

Literature:

- Klaas van Berkel, 'Cornelius Meijer inventor et fecit. On the Representation of Science in Late Seventeenth-Century Rome.' in Pamela H. Smith & Paula Findlen (ed.), *Merchants and Marvels. Commerce, Science, And Art in Early Modern Europe*, New York 2002, pp. 227-294.
- Roberto Berveglieri, *Le vie di Venezia*. Sommacampagna 1999.
- Marco Guardo (ed.), *Sul biondo Tevere. Il restauro del codice 34 K 16 della Biblioteca dell'Accademia Nazionale dei Lincei e Corsiniani a Roma*, Padova 2011.
- G.J. Hoogewerff, 'Cornelius Jansz. Meijer, Amsterdamsch Ingenieur in Italië (1629-1701)' in *Oud Holland* 38 (1920), pp. 83-103.
- Cornelius Meijer, *Modo di far navigabile il fiume Tevere da Perugia a Roma*, Roma 1676.
- Cornelius Meijer, *L' arte di restituire a Roma la tralasciata navigazione del suo Tevere*. Roma 1683.

DE KERK: EEN TOERISTISCHE ATTRACTIE OF RELIGIEUS GEBEDSHUIS?

Wie doet het niet? Op vakantie een kerk bezoeken. Van die kleine dorpskerkjes met slechte kopieën van 17^e-eeuwse schilderijen, tot rijk gedecoreerde barokke titelkerken in Italië's belangrijkste cultuursteden. We bezoeken graag kerken, of dit nu is vanuit religieuze of culturele overwegingen. Dit is geen recente ontwikkeling: al eeuwen worden kerken bezocht. Pelgrims worden over het algemeen beschouwd als de eerste toeristen. Wel heeft er in de afgelopen decennia een verschuiving in motivaties plaats gevonden. Kerken zijn meer onderdeel geworden van seculiere toeristische routes.

Toen ik over een onderwerp moest nadenken voor mijn bachelor scriptie Sociale geografie en planologie, wist ik het vrijwel meteen: Welke rol spelen kerken in deze toeristificering van het religieuze erfgoed? Ikzelf, een groot liefhebber van Caravaggio, bezoek iedere keer de *San Luigi dei Francesi* – in de schaduw van het Pantheon – om opnieuw oog in oog te staan met de scènes uit het leven van Mattheüs. Waar ik me steeds weer keer mateloos aan erger, is het machientje waar men een euro of twee in dient te werpen ter verlichting van de kapel. Tegelijkertijd kan men enkele meters ernaast in een winkeltje ansichtkaarten in alle formaten kopen. Er vindt een uitwisseling plaats, een culturele ervaring voor een kleine prijs.

Dit klinkt best logisch, een museum doet niet anders. Cultuur heeft nu eenmaal zijn waarde; je gaat ook niet gratis naar het theater. Een cruciaal verschil echter is de dubbele rol van de kerk. De kerk is een semipublieke plek waar meerdere belangen spelen. Het kerkgebouw als plek neemt een belangrijke plaats in met betrekking tot de religieuze, spirituele behoeften van mensen. Gelovigen komen er om te bidden en er vinden missen plaats. De religieuze rituelen die er plaatsvinden produceren daarmee de heiligheid van de plek. Tegelijkertijd wordt de plek bezocht door toeristen die vanuit meer culturele motivaties het gebouw in zich opnemen. Vele kerken in Rome hebben immers een architectonische en kunsthistorische waarde. Dit leidt echter vaak

tot een niet-duurzame verandering in het gebruik van het religieuze erfgoed: het erfgoed raakt beschadigd, er is sprake van congestie en er wordt geld gevraagd voor de verlichting van kunstwerken.

Deze dubbele betekenis van de kerk gaat gepaard met een toenemende secularisering: een kerk heeft toeristische inkomsten nodig om voort te kunnen blijven bestaan. Tegelijkertijd wil men over het algemeen de geloofsgemeenschap blijven ondersteunen. In mijn onderzoek heb ik dertig kerken in Rome geobserveerd – in het gebied tussen de Santa Maria Maggiore en de wijk Re di Roma – waarbij ik keek naar meer toeristische kenmerken en meer religieuze kenmerken. Enkele voorbeelden zijn bijvoorbeeld de positie van de godslamp in de kerk. Staat deze bij het hoofdaltaar, dan betekent dat hier voornamelijk de mis wordt gehouden. Is deze in een zijkapel gesitueerd, dat betekent dit dat de religieuze functie van het hoofdaltaar verplaatst is naar een zijaltaar. Een meer 'op toerisme gericht' voorbeeld is de aanwezigheid van souvenirs en het type souvenirs. Zijn er in een winkeltje slechts ansichtkaarten van de kerk zelf te koop of kun je er allerlei 'generiek' toeristische prullaria kopen?

Nadat ik nog veel meer observaties had genoteerd, heb ik geprobeerd om met behulp van data-analyse verbanden te ontdekken in de manier waarop kerken zelf omgaan met hun dubbele functie. Uit mijn onderzoek bleek dat er drie typen kerken te onderscheiden zijn. Het eerste type zijn kerken waarbij niet ingezet wordt op het aantrekken van toeristen en waarbij de focus ligt op het onderhouden van de geloofsgemeenschap. Dit zijn voornamelijk de modernere kerken binnen het onderzoeksgebied, die geen hoog aantal bezoekers genieten. Hier vond ik bijvoorbeeld vaker liefdadigheidsacties. Het tweede typen kerken trekt een gemiddeld aantal bezoekers, maar zet zich bovenal in om die toeristische bezoekers aan te trekken. In deze kerken bevindt zich bijna altijd een winkeltje om souvenirs te kopen, moet men betalen voor de verlichting van kunstwerken en hangt

de godslamp in een aparte zijkapel. Het derde typen kerken daarentegen trekt een groot aantal toeristen. Binnen deze groep is de tendens niet om zoveel mogelijk te commercialiseren, maar om het toerisme juist te reguleren. Bij de ingang van deze kerken staan vaak bordjes met kledingvoorschriften en een verbod op huisdieren of camera's. Door de hoge toeristische druk ontstaat er vanuit de kerken een behoefte om het toerisme zo te bij te sturen dat de religieuze functie niet volledig verloren gaat.

Deze driedeling is interessant, omdat het ons inzicht biedt in de manier waarop kerken omgaan met hun religieuze ruimte. Belangrijk is om te beseffen dat de invulling van iedere individuele kerk zijn weerslag heeft op zowel de toeristen als de gelovigen. In gesprekken met kerkgangers ontdekte ik dat gelovigen wel degelijk bepaalde kerken mijden door de hoge toeristische druk. Voor andere bezoekers maakt het niet uit met welke beweegredenen mensen naar de kerk komen, zolang ze de plek maar respecteren. Commercialisering wordt gezien als een noodzakelijk kwaad: 'De kerk zal de inkomsten wel nodig hebben' is een uitspraak die ik meermaals heb gehoord.

De invloed die het toerismebeleid van een kerk heeft, moet dus niet onderschat worden. Het is noodzakelijk dat kerken een duurzame balans proberen te vinden in het wel of niet promoten van toerisme, om niet aan hun eigen beleid ten onder te gaan. Ikzelf kan in ieder geval niet normaal meer door een kerk lopen zonder automatisch in de 'observatiemodus' over te gaan, maar als ik in de *San Luigi dei Francesi* ben, word ik nog altijd volledig gegrepen door Caravaggio's meesterwerken.

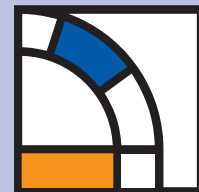
Valentijn As

Winnaar WIS-scriptieprijs 2021-2022

NIEWSBRIEF VOORTAAN DIGITAAL ONTVANGEN?

Als Vriend van de Stichting ontvangt u twee keer per jaar een papieren Nieuwsbrief op de deurmat. Wilt u de Nieuwsbrief voortaan liever digitaal ontvangen, als mooi opgemaakt pdf-document? Dat kan! Stuur dan een bericht naar vrienden.knir leden@gmail.com met als onderwerp 'Nieuwsbrief digitaal'.

Vermeld in het bericht op welk e-mail adres – of e-mail adressen in het geval van lidmaatschap voor echtparen of samenwonenden – u de digitale Nieuwsbrief wenst te ontvangen.

**Vrienden van het
Koninklijk Nederlands
Instituut te Rome**

DE 'KUNSTKAMERS VAN HET KNIR'

In deze editie van de 'Kunstkamers van het KNIR' aandacht voor de *Intrede van een nieuw lid van de Bentvueghels* waarvan een afbeelding is aangebracht in kamer negen. Het originele werk van een anonieme kunstenaar (in de collectie van het Rijksmuseum) is geschilderd rond 1660 en toont de inwijding van een nieuw lid van het kunstenaarsgenootschap de Bentvueghels.

Deze 'Bent' bestond voornamelijk uit kunstschilders, maar daarnaast waren er ook beeldhouwers, tekenaars, graveurs, edel-smeden en zelfs dichters aangesloten. Al deze 'vogels' waren na hun leertijd in de Lage Landen naar Rome getrokken om de daar aanwezige meesterwerken te bestuderen. Tot en met het begin van de 16^e eeuw doorkruisten ze de stad vaak nog alleen maar vanaf circa halverwege de 16^e eeuw gingen ze meer en meer elkaars gezelschap opzoeken. Uit de behoefte tot gezelschap en een scala aan bijeenkomsten ontstond geleidelijk het collectief van de Bentvueghels waar meer en meer kunstenaars zich bij aansloten. Die aansluiting had een dubbele functie: ten eerste dat gezamenlijk kon worden opgetreden als de belangen van een of meer Bentleden dreigden te worden geschaad en ten tweede dat er samen met landgenoten bijzondere gelegenheden konden worden gevierd. Vooral het eerste doel was belangrijk, want vaak genoeg werd er 'bijgesprongen' in het geval van ziekte of als een landgenoot verzeild was geraakt in een aanvaring met de wet of met collega's van andere nationaliteiten. Maar het was de tweede reden waarom de Bentvueghels zo'n roemrucht gezelschap zijn geworden. Steeds vaker werden gelegenheden aangegrepen voor festiviteiten en vooral de 'doopfeesten' bij de intrede van een nieuw Bentlid werden uitbundig gevierd.

Om lid te worden van de Bentvueghels was er sprake van een inhuldigungsritueel waarbij het aankomende Bentlid zichzelf ter goedkeuring moest voorleggen aan een 'veldpaap', een imitatiepriester. Natuurlijk werd er een overdaad aan eten geserveerd en vloeyde de wijn rijkelijk, allemaal op kosten van het nieuwe lid. Bij toetreding kreeg ieder nieuw lid een eigen Bentnaam toegewezen, die een verwijzing vormde naar een opvallende eigenschap of karaktertrek van de kunstenaar in kwestie. Aan het einde van het ritueel – vaak in de kleine uurtjes – wandelden de Bentleden naar de Santa Costanza. Dit mausoleum was oor-

spronkelijk gebouwd voor Constantia en Helena, de dochters van de Romeinse keizer Constantijn de Grote. In het gebouw zijn nog steeds overal afbeeldingen te zien die verwijzen naar (de productie van) wijn. Deze afbeeldingen hadden de Bentvueghels ervan overtuigd dat de plek oorspronkelijk was gewijd aan Bacchus en zij kwamen hier een 'wijnoffer' brengen. Om hun aanwezigheid te memoreren, krasten de Bentleden hun namen op de wanden van de nissen in het mausoleum. Namen die ook nu nog grotendeels goed leesbaar zijn.

De feesten begonnen steeds meer uit de hand te lopen en natuurlijk werd hier ook stevig over geklaagd. Uiteindelijk werd de Bent feitelijk opgeheven in 1720 toen de toenmalige paus Clemens XI, in een poging de losbandigheid in de stad aan banden te leggen, alle nachtelijke braspertijen en het beleggen van vergaderingen zonder toestemming van de overheid verbood. Dit was van toepassing op overtreders van alle nationaliteiten maar was ook direct het einde van de Bent. De meer serieuze kunstenaars hadden inmiddels de feestelijkheden toch al grotendeels gelaten voor wat ze waren om zich volledig aan hun kunst te wijden en degenen die te weinig werk vonden om in hun bestaan te kunnen voorzien kozen veelal eieren voor hun geld en keerden terug naar het noorden.

Wie meer over de Bentvueghels wil weten, is van harte uitgenodigd voor de jaarlijkse Vriendendag in april (zie elders in deze Nieuwsbrief) , wanneer we de tentoonstelling hierover gaan bezoeken in het Centraal Museum.

Miriam Kolk

Vrienden van het
Koninklijk Nederlands
Instituut te Rome

ZATERDAG 22 APRIL 2023

VRIENDENDAG

Het bestuur van de stichting Vrienden van het KNIR nodigt u van harte uit voor de Vriendendag 2023. De Vriendendag vindt plaats op **zaterdag 22 april** in de **Kapittelzaal van de Pieterskerk in Utrecht**. De dag zal bestaan uit een afwisselend programma. Het bestuur wil graag in gesprek met de Vrienden over de toekomst van de stichting, daarnaast zal er nieuws van het KNIR zijn en een of meerdere lezingen of presentaties. Na de lunchpauze staat er een gezamenlijk tentoonstellingsbezoek gepland en de Vriendendag zal traditiegetrouw worden afgesloten met een borrel.

PROGRAMMA VRIENDENDAG 22 APRIL 2023

10.30 uur	Ontvangst met koffie en thee
11.00 uur	Opening door de voorzitter Maarten van Deventer
11.10 uur	Gedachtenwisseling toekomst Vrienden van het KNIR
11.40 uur	Nieuws van het KNIR
12.00 uur	Annemarieke Willemsen (Rijksmuseum van Oudheden) - <i>Het jaar 1000</i>
12:40 uur	Arthur Hartkamp - <i>Romanesco sonnetten van Giuseppe Gioachino Belli</i>
13.00 uur	Lunchpauze, facultatief: gezamenlijke lunch bij De Rechtbank, Korte Nieuwstraat 14
14.30 uur	Bezoek tentoonstelling <i>De Bentvueghels. Schilderen en brallen in Rome</i> .
16.15 uur	Borrel bij De Rechtbank, Korte Nieuwstraat 14

De tentoonstelling ***De Bentvueghels. Schilderen en brallen in Rome*** is van 11 februari t/m 4 juni 2023 te zien in het **Centraal Museum in Utrecht**. Deze tentoonstelling vertelt het verhaal van van de Bentvueghels (zie meer hierover in het artikel Kunstkamers van het KNIR in deze Nieuwsbrief).

Bezoek aan de tentoonstelling is op eigen kosten. Met de Museumkaart, een Vereniging Rembrandtpas of een ICOM-pas heeft u gratis toegang tot het Centraal Museum. Zonder een van deze passen dient u zelf een kaartje te kopen (€ 13,50 voor volwassenen, € 7,50 voor studenten/CJP en € 6,50 met U-pas). Wij raden u aan van tevoren een toegangsbewijs te kopen via de website van het Centraal Museum: <https://www.centraalmuseum.nl>

Het programma van de Vriendendag en een drankje bij de borrel worden u aangeboden door het bestuur van de Stichting Vrienden van het KNIR. De lunch is op eigen kosten en kan in de omgeving plaatsvinden. Het bestuur bespreekt een arrangement voor een gezamenlijke lunch bij restaurant De Rechtbank. Mocht u hiervan gebruik willen maken, dient u hiervoor contant betaling te voldoen aan het begin van de Vriendendag, de kosten zijn € 30,- per persoon inclusief een drankje.

Wilt u zich aanmelden voor de Vriendendag, al dan niet inclusief lunch? Dat kan door door vóór 15 april een mail te sturen naar de secretaris Charlotte van Emstede: cvanemstede@hotmail.com Er is maar beperkt plek dus wees er snel bij!

Adres Vriendendag:

Kapittelzaal Pieterskerk Utrecht / Pieterskerkhof 5 / 3512 JR Utrecht

Adres tentoonstelling:

Centraal Museum Utrecht / Agnietenstraat 1 / 3512 XA Utrecht